

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K, za Ameriko 9-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Jugoslovanski škofje za slovansko bogoslužje.

Sestanek jugoslovanskih škofov v Zagrebu.

Zagrebski nadškof je poklical na sestanek vse jugoslovanske škofo, da zavzamejo načelno stališče v glavnih vprašanjih, ki se sedaj javno preresetavajo.

Prišli so dne 27. novembra t. l. v Zagreb škofje ljubljanski, banjalški, senjski, križevski in splitski; pomožni škofje Šarič, Premuž in Lang; drugi škofje so poslali svoje zastopnike.

I.

Soglasno so sprejeli sledečih pet resolucij, namenjenih Narodnemu veču in vsej javnosti:

1. Zbrani jugoslovanski katoliški episkopat radostno pozdravlja zedinjenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno neodvisno državo; priznava Narodno veče kot vrhovno provizorno oblast, in priznal bo istotako tisto definitivno oblast, ki jo bo ustvarila volja naroda po konstituenti.

2. Jugoslovanski katoliški episkopat si bo prizadeval, da se z vsemi verskimi sredstvi upostavi po dolgotrajni vojni omajana krščanska morala; posebno si hoče prizadevati, da bo katoličanom svet na pravičnosti in krščanski ljubezni zasnovani socialni red, svet krščanski zakon in nedotakljiva zasebna last.

3. Jugoslovanski katoliški episkopat se trdno nadeja, da bo jugoslovanska država priznala pravice katoliške Cerkve in vse dotične točke uredila dogovorno s sv. stolico.

4. Jugoslovanski episkopat uvideva, kako opravičeno je, da pride revnejši del kmetijskega stanu do primerne zemljiške posesti in da je v to svrhu potrebna agrarna reforma veleposestev; zato je s svoje strani pripravljen izposlovati dovoljenje sv. stolice, da se proti pravični odškodnini odstopijo od cerkvenih velikih posestev v to svrhu potrebna zemljišča.

5. Jugoslovanski episkopat želi in hoče, da živi v krščanski ljubezni in najboljšem razmerju z vsako v Jugoslaviji priznano veroizpovedjo, a seveda v prvi vrsti s pravoslavno hierarhijo in pravoslavnim ljudstvom.

II.

Poslali so izjavo udanosti, pokorščine in spoštovanja papežu Benediktu XV. s prošnjo za blagoslov mladi Jugoslaviji.

Pooblastili so nadškofa, naj čim prej v imenu vseh vložiti na sv. očeta prošnjo za dovolitev liturgije v slovenskem jeziku, in sicer sv. maše v staroslovenskem, drugih obredov pa v živem narodnem jeziku.

Sklenili so, naj se nadškof v njihovem imenu pri mirovnem kongresu zavzame za zavod sv. Hieronima v Rimu, ako bi mu pretela kaka nevarnost.

Izrazili so priznanje senioratu za odločno in uspešno delo, ki tudi v teh razburjenih časih ni prenehalo, želeč naj tudi v prihodnje v zvezi s škofi delo nadaljuje.

Poslali bodo skupen pastirski list vsem katoličanom naše Jugoslavije.

Razen teh vprašanj so se pečali z nekaterimi bolj neznatnimi in končali posvetovanja v petek z zahvalno molitvijo pred Najsvetejšim.

Staršem!

Mož, rodbinski oče se je vrnil pod domači krov. Z veseljem ga je sprejela žena, in spet je v krogu svojih otrok. Grenko življenje naj se osladi in v hiši naj vladata mir in red! Predvsem naj bo prva skrb moža, da je gotov svojega zdravja. Če mu je svetovna vojska naklonila nalezljive bolezni, ki so poguba rodbinski sreči, ki vplivajo bolehanje žene in otrok, je potrebno, da se mož brez vsakega odlašanja podvrže zdravniški preiskavi zadevno potrebnega zdravnika, kajti bolezen, ki bi vsled moževe zanemarjenosti zastarela v družini, je vir rodbinske nesreče tudi potomcem poznejših zakonov.

Po nemškem terorizmu in stari avstrijski vladi so poglani vse Slovane v najljubše boje in ravno teh je ostala velika množina na bojnem polju. Bodi jim časten spomin! Ostali smo tedaj res seme izkrvavelega naroda, kakor trdi dr. Jan. Ev. Krek v svoji oporoki. Naša mlada država, Jugoslavija potrebuje tedaj zdrav rod, ki naj združi vse svoje moči, vse zmožnosti, vso ljubezen, vsa srca za procvit kulture in blagostanja. Mož in sin, ki sta ohranila kot vojaka svoje življenje ter otroci naj bodo nada naše bodočnosti!

Matere so v vojnem času posvečale vso skrb svojim otrokom, a kaj pomaga, ko je vendar materina ljubezen slepa in je nje mlo oko pustilo dopasti mladini preveč samovoljnosti. Izrodki te nesrečne ljubezni so bili povod, da mladina ni slušala naukov matere, ne šole, ne cerkve. Pohajkovala je po skrivnih potih hudobije in se vadila pohujšanja, tatvin in drugih enakih kvarnih dejanj. Treba je to preprečiti v najkrajšem času.

Mož, ki se je vrnil, naj ne bo prestrog svojim otrokom, ampak njega pogled in beseda ter nastop naj najdejo v otrokovi duši zadoščenje, ubogljivost in pomoč. Lepa beseda naj bo na mestu in nikar ne zanemari, da bi tvoja mladina, cvet tvoje družinske sreče, postopala brezposelno! Vadi svojega sina in hčer vztrajnega dela po možnosti otročjih moči! Ne oblagaj ju s tem, česar ne more storiti in ne rjovi v svoji jezi, kakor napram nedolžni živini! Skušaj premagati svojo jezo in bodi dobrega srca!

Mož kakor sin, vojaka sta se naučila med svetom marsikaj. Videla sta delo drugih narodov, njih običaje, skratka vse, kar nudi priliki uzornemu gospodarstvu. To je bila njihova šola izkušnje.

Predvsem ne pozabi šole svoji mladini! Tekom vojske se je šolski pouk izdatno poslabšal in slednjic so se nalezljive bolezni odtegnile mladino šoli.

Vsak mož, vsak fant, ki sta bila med svetom, bosta gotovo priznala, kako potreben je pouk. Zato je treba moči, ki poznajo dušo in jim je možno ukvarjati se s poukom. To so veroučitelji ali duhovniki, učitelji in učiteljice, tedaj namestniki staršev v času, ko je otrok v prostorih matere — šole. Uvažuj njih posel in ne

imej napram njim srdite mržnje! Saj veš, da sta bila za očetom in materjo učitelj in učiteljica prva, ki sta položila temelj izobrazbi tvojemu otroku! Njih prestopok je bil v stari avstrijski vladi strog, da celo s telesnimi kaznimi preoster proti neubogljivi mladini. V novi vladi, novi državi naj izgine vsa čezmerna strogost, vse hudo dejanje in učitelj, vzgojitelj naj ne bo strog sodnik mladine kakor kakšen barbar, ampak ljubezljiv namestnik staršev, do katerega se vzbuja zaupanje! Enako naj ne bodo tudi nadzorniki učiteljstvu barbar ampak svetovalci!

V pouka prostem času naj učitelj posveča vse svoje zmožnosti in moči za pouk preprostega, odraslega naroda. Pohaja naj med kmetijski stan in se tam kot domačin pogovarja ter polaga koristne nasvete. Prireja naj poučna predavanja in deluje na kulturnem polju izobrazbe z ustanavljanjem primernih ljudskih knjižnic itd. Njegovo načelo naj bo, vkoreniniti izobrazbo, složnost in ljubezen med narodom. Ker pa sam učitelj ali učiteljica ne moreta biti kos vsem željenim ciljem in enako ne moreta delati čudežev pri pouku mladine, je nujno potrebna opora staršev.

Strnimo vse svoje moči in pomagajmo drug drugemu!

Starši! Obrabajte vso skrb svoji mladini in ne pozabite tudi vi pouka svoji deci! Šola in dom naj bosta v tesni zvezi in nikar naj se ne ruši temelj složnemu življenju.

Po trudapolnem tedenskem delu je nedelja — čas počitka. Počitek naj bo v razvedrilo in pouk! Skušajte si preskrbeti po svojih možnostih koristne liste kakor: Kmetovalec, Sadjar, Čebelar, Slovenska Družina, Dolenjske Novice itd. Tu najdete gotovo mnogo poučnega in zabavnega. Ker so vaše oči vsled starosti onemogle, naj vam čita sin ali hčer kaj iz teh listov. Mesto neumestnih igrač taki mladini, ki že zna čitati, kupite za Miklavža ali Božič raje primerno knjižico, kjer naj bo košek izbranih lepih povesti. Saj za knjižico, ki je več časa uporabna, je gotovo manj izdatkov, kakor za igrače, ktere otrok razbije v najkrajšem času.

S tem se tvori domač pouk s strani staršev, zida podlaga skrbnemu gospodarstvu ter je priprava umnega rokodelstva in odstranitev brezposelnega pohajkovanja. Delavni zimski večeri naj bodo za izvrševanje domače obrti. (Za to potrebni bi bili obrtni tečaji.)

Naloga staršev bi bila kottakem rešena in postali bi pravi vzgojitelji svoje mladine; rešen bi bil trud v korist in dobrobit samim, kakor mladi državi, Jugoslaviji.

Saj delo ni težko in pot k cilju je lahka, če se sklicujemo na delo, trud in bistroumnost slovenskega naroda po sledečem besedilu:

Išče te sreča, um ti je dan, našel jo boš, če nisi zaspan!

Zadevno morebitnih nasvetov glede vzgoje in šolstva naj bi se še kdo oglasil s primernim člankom!

Dolenjci! Ne pozabite na narodni davek! Pošljite čimpreje svoje prispevke v namen Narodnega sveta! Kdor ima malo, naj da malo. Kdor ima veliko, naj da veliko. Vsi skupaj moramo izvrševati svojo narodno dolžnost v blagor nove domovine.

Meškova „Mati“ na novomeškem odru.

Meškova dramatska slika „Mati“ je zelo aktualna in psihološko globoka študija iz krogov slovenske inteligence. Ona je visoka pesem domoljubja; poleg tega pa razglablja avtor v nji še obilo drugih problemov, n. pr. kakšen naj bo vzoren zakon, ki je po njegovem mnenju združitev dveh ljubečih se duš v popolno harmonijo.

Vsako dejanje je samostojen umotvor, ki se razvija iz široko zasnovane ekspozicije, do zelo dramatičnih prizorov, ki izzvene z bolnimi akordi in stiskajo gledalcu srce, da mu trepeče duša.

V obče so bili vsi igralci na svojem mestu; kralj igre pa je bil Milan, ki je igral skoro vse umetniško dovršeno. Na koncu prvega in zadnjega dejanja je vplival na gledalce z neko elementarno silo, da so bili vsi očarani. Prizor, kjer prebode cigana, je izvedel skorajda neprekosljivo. Omenil bi le ta nedostatek, da njegov glas v zadnjem dejanju ni bil glas jetičnega, ker je bil preveč melodiozen, mesto da bi bil, vsaj ponekod, raskav in ubit.

Cigan Šandor se je poleg Milana najbolj otrešel znakov diletantstva. Izvedel je svojo vlogo mojstersko.

Župnik je zadel izborna pridigarstona in kretnje. Ponekod bi se pa moral kazati še bolj pokroviteljsko skrbečega.

Ivan se je globoko poglobil v psihologijo svojega junaka; apatijo in flegmo je predstavljal vrlo dobro, le da bi moral to izvesti na ta način, da bi občinstvo opazilo, da ga stane mnogo truda, da obdrži duševno ravnovesje.

Križnik je dobro pogodil značaj koristolovca in naduteža, s svojim bahato-teatralnim vedenjem.

Izmed gospodičen je najbolj ugajala Silva, čeravno ni bilo njeno igranje popolno; njena vloga je bila pač najtežja.

O vdovi Strelčevi se pa ne da dosti reči, ker je bila njena vloga precej pasivna. Igrala pa je z neko iskrenostjo in prisrčnostjo, kar je bilo povsem na mestu. Jok imitira imenitno.

Tržanka bi pa morala biti še bolj vsiljiva in servilna. Ona je namreč ena izmed vlog, ki jo mora predstavljati igralka tako, da ima občinstvo pred sabo tip dotičnega človeka.

Tinki se je sicer poznalo, da se je kar najbolj potrudila, vendar niti zdaleka ni rešila svoje naloge. Pri nji so postali znaki diletantstva najbolj očitni: oči ni vedela kam deti; tu in tam je vrgla hlastno vprašanje, a odgovora je pričakovala popolnoma malomarno in brez interesa; kjer se je hotela pokazati skrbečo hčerko ali ljubečo sestro, je ubrala jokav ton i. t. d.

Kot že rečeno, je bil učinek predstave vseskozi zadovoljiv. Škoda le, da je „Mati“ ena izmed dram, ki bolj učinkujejo, če se jok čita, kot če se jok gleda na odru. To pa vsled tega, ker se mora pri nji globoko razmišljati, ker je brez različnih kulisnih efektov, cenjenih dovtipov in običajnih „hopsasa“-prizorov. Iz teh vzrokov njena predstava igralcem na manjših odrih ne more biti preveč hvaležna in ne poplača njihovega truda v toliki meri, kot v resnici zaslužijo. S. G.

V Jugoslaviji sloga - bratstvo!

Živimo v dobi splošnih presenečenj, v času, ko more komaj najbolj sposoben in spreten politik slediti razvoju tem naglim preobratom. In v teh burnih dneh nam je že nad 1200 let speča pravica prisodila svobodo in ž njo tako težko pričakovano jugoslovansko državo S. H. in S. — V tej državni celoti naj bi si bratje troedinega naroda uredili dom po svojem okusu in zakone po načelu jugoslovanske pravico-ljubnosti.

Verige nekdanjega samodrštva so se raztrgale in nevidne sile bivšega vladinega terorizma so se razblinile. Krvoločnega militarizma ni več — skratka, živeti nam je v novi skoraj nevajeni obljubljeni deželi Jugoslavije!

Marsikateri izmed nas se povprašuje: „in kaj sedaj?“ — Mnogo je ljudstva, ki si predstavlja novo slobodno domovino, kot državno tvorbo brez zakonov in postav, brez davkov in drugih javnih dajatev, z eno besedo, družbo prostih rok! — Tako tolmačenje slobode je popolnoma napačno in tudi krivično! Po teh načelih moral bi se slabič pokoriti močnejšemu, dasi sta si oba opravičena živeti v Jugoslaviji kot demokratična državljana.

Tako bi moral po teh načelih umreti gladu oni, ki ni kmetovalec, živeti le tisti, ki premore bogastvo! In to ne more in ne sme biti! — Prav tebi kmetič kličejo vsi trpeči: ves svet čišla tvoj poklic, saj si vendar v strašni dobi dolgotrajne svetovne vojne preživljal s tvojo izvanredno pridnostjo milijone nesrečnih družin, s tvojo žuljavo roko lajšal ljudstvu gorje! Mari boš sedaj, ko te tvoj krvni brat v slobodni domovini najbolj potrebuje, zapustil one, ki te ljubijo in ki so delili v najžalostnejših dneh žalost s teboj in tvojimi dragimi — in verjel krivim oznanjevalcem slobode, ki so v tej strašni dobi trpljenja ždeli doma pri polni mizi in si meli roke, ko so prelivali kri naši najboljši sinovi in možje?! Ne, tega ne smeš storiti ti onim, ki so večina vsi kmetiskih starišev otroci in so si morali po usodi voliti drugih poklicev in bivajo sedaj v mestih in trgih.

Proč z mržnjo do meščanstva in delavstva, proč z hladnostjo do družin nekmetiskih poklicev in slojev! — Zatorej kmetje, Jugoslovani, ne imejte kamenitih src, dajte naši narodni vladi na razpolago vsega, česar lahko pogrešate sami, ker sicer nam preti glad in ž njim propast najboljših naših sinov in otrok!

Graditi nam je skupno domovino, kateri naj da vsakdo na razpolago kar ima, oni, ki ima blaga, blago, a oni, ki nima tega, pa moči duha in rok, ker le na ta način bo zgradba naše slobodne Jugoslavije veličastna in nerazrušljiva!

Ako hočemo biti dobri predhodniki našemu potomstvu, tedaj mora vezati domovinska ljubezen vse sloje prebivalstva. Izginiti mora stanovski boj, prenehati strast v političnem življenju. Stanovi in stranke si morajo v tej velevažni dobi podati v odkritosrčnem prijateljstvu roke in osredotočiti vse razpoložljive sile delu za blagor naše ljube domovine! Le v slogi je moč, pravi naš narodni pregovor, ki nam naj bo vodnik v tej resni in za veke odločljivi uri! Pozabljeno naj bo, kar je bilo, vsak pošten Jugoslovan naj si vedno predoči novo geslo: Jugoslaviji dušo in telo, nje državljansom bratstvo in slogo! — n.

Razglasi Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Novo društveno pravo. Avstrijski državni zakon z dne 15. novembra 1867, drž. zak. št. 134 o društvenem pravu se razveljavi. Na njegovo mesto stopijo sle-

deča določila: § 1. Ustanavljanje društev je prosto; prepovedana so le društva, ki v svojih pravilih zasledujejo namene, nasprotujoče splošno priznanim načelom npravnosti. — § 2. Društvo mora svojo ustanovitve, pravila in sedež društva ter člane vodstva tekom treh dni naznaniti pristojni oblasti. Enako je naznaniti vsakokratno izpremembo teh okolištin. — § 3. Vsako prireditve, ki ni omejena na člane društva, mora društveno vodstvo naznaniti 24 ur pred prireditvijo pristojni oblasti. — § 4. Razpust društva se izvrši: a) prostovoljno; b) na odredbo vlade, ako društvo s svojim delovanjem nasprotuje splošno priznanim načelom npravnosti. — § 5. Pristojna oblast je okrajno glavarstvo, v mestih z lastnim štatutom magistrat. — § 6. Vse vloge društva so proste kolka. — § 7. Prestopke te naredbe kaznuje pristojna oblast z denarno globo do 1000 K ali z zaporom do enega meseca. — § 8. Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Novo shodno pravo. Avstrijski državni zakon z dne 15. novembra 1867, drž. zak. št. 135, o shodnem pravu se razveljavi. Mesto njega veljajo sledeča določila: § 1. Prirejanje shodov je prosto. — § 2. Kdor priredi javen shod, mora 24 ur poprej pismeno naznaniti pristojni oblasti namen, kraj in čas shoda. — § 3. Shodi v svrhu agitacije za volitve so takih naznanil prosti, če so volitve že razpisane. — § 4. Pristojna oblast je okrajno glavarstvo, v mestih z lastnim štatutom magistrat onega okoliša, kjer se shod priredi. — § 5. Vse vloge so proste kolka. — § 6. Prestopke te naredbe kaznuje v § 4. navedena oblast z denarno globo do 100 K ali z zaporom do 1 tedna. — § 7. Naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Bratski odsek! Zveza Orlov je pričela delati. Napravila si je že podroben načrt za delo v najbližji bodočnosti. Od Vas, bratski odsek, je zdaj odvisno, če se bo mogel ta načrt izpeljati. Kvišku srca, ki naj bodo polna poguma in upa za bodočnost! — Najprvo Vam priporočamo sledeče: 1.) Zberite vse svoje člane na sestanek, na katerem se pogovorite o stanju odseka in razmerah, ki vladajo zdaj pri Vas. — 2.) Odbor in vaditeljski zbor naj pričneta takoj z rednimi sejami. — 3.) V najkrajšem času — vsaj do novega leta — skličite občni zbor. O Vašem vstajenju, gibanju, načrtih, težavah poročajte Zvezi Orlov v Ljubljani. Če potrebujete predavateljev, govornikov itd., sporočite Zvezi Orlov, ki Vam pojde po svojih močeh v vsakem oziru na roko. Skratka: skrbite za tesen stik z Zvezo Orlov, ozir. njenim predsedstvom. Dopise naslavljajte: Zveza Orlov, Ljubljana, Katoliška tiskarna. — Orlovski praznik 8. decembra t. l. obhajajte v znamenju vstajenja in poživljenja Orlovske organizacije. V ljubečem spominu do Vaših padlih bratov — v veliki, skrbeči ljubezni do Vaših najmlajših bratov, ki naj postanejo kdaj cvet našega naroda — v dejanski ljubezni do svobodne naše domovine — v nikdar ugasli ljubezni do Onega, ki nas je dozdej vedno srečno vodil za lepimi našimi cilji — v tem naj se vrši vstajenje! Bratje na delo! V imenu domovine, v imenu naših ciljev Vas kličemo, Vas prosimo: bratje, na delo! Tudi mi hočemo delati skrbno in požrtvovalno, to Vam obljublamo. Nazdar! Za Zvezo Orlov: Dr. Lovro Pogačnik.

Naredba poverjeništvu za kmetijstvo. Gozdovi in domene prejšnje avstrijske države in verskega zaklada, ki so bili v področju bivšega goriškega ravnateljstva gozdov in domen, ki leže na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani so prešli v last te vlade. Za upravo teh gozdov in domen na Kranjskem, Goriškem, v Istri in južnem delu Koroške ustanovilo se je ravnateljstvo v Ljubljani kot gozdarski oddelek poverjeništvu za kmetijstvo in je imenovan višji gozdarski svetnik Josip

Rustia za ravnatelja. Istemu se je obenem poverilo začasno načelništvo deželnega gozdnega nadzorstva. Uradi gozd. ravnateljstva in nadzorstva so začasno v palači Narodne vlade. Predstojništvo za kmetijstvo. Poverjenik: prelat A. Kalan l. r.

Naredba. Delovanje bivše kovinske, kakor tudi bivših gospodarskih in blagovnih central v območju narodne vlade SHS v Ljubljani, se smatra s 1. novembrom t. l. naprej za ukinjeno. Prestopki zoper rekvizijske zahteve teh central pred 1. novembrom t. l. se splošno odvezujejo. Vse blago in produkti, ki so bili podrejeni imenovanim centralam, ostanejo tudi v naprej še kot potrebščine v nujnem javnem interesu pod nadzorstvom Prehodnega gospodarskega urada narodne vlade SHS v Ljubljani in so navezani na dosedanje maksimalne cene, razven v kolikor se od slučaja do slučaja razvezuje zopora nad temi produkti. V Ljubljani, dne 29. nov. 1918. Poverjenik za javna dela in obrt: Ing. V. Remec l. r. Poverjenik za industrijo in trgovino: Dr. K. Triller l. r. Poverjenik za pravosodje: Dr. Vl. Ravnihar l. r.

Razglas poverjeništvu za javna dela in obrt. Množijo se ovadbe o raznih, celo najuglednejših trgovcih, da so kupili razno blago od ljudi, o katerih so morali vedeti, da so si isto na nepošten način prisvojili. Trgovci, ki so nakupili katerekoli množine takega blaga, se nujno pozivljajo, da takoj, najkasneje pa do 10. decembra t. l., priglasijo „Prehodno-gospodarskemu uradu, Turjaški trg št. 1 v Ljubljani“ — kaj so kupili, po katerih cenah in koliko imajo tega blaga v zalogah, sicer se bo proti njim brezobzirno kazensko postopalo. — Poverjenik: Ing. V. Remec l. r.

Razglas. Nasproti deputaciji zaupnikov premogovnih delavcev iz območja SHS dne 26. nov. 1918 je zavzelo poverjeništvu za javna dela dobrohotno stališče, ki ga je preciziralo v sledečih točkah. 1.) Glede ureditve 8 urnega dela se že vrše priprave v uradih premogovnih lastnikov. Pričakuje se rešitev do konca tekočega leta. — 2.) Glede minimalnih plač zastopa narodna vlada načelo, da mora dobiti delavec vsaj tako veliko plačo, da pri normalnem delu zasluži neki gotovi najmanjši zaslužek. Glede tega najmanjšega zaslužka se upelejo takoj pogajanja z lastniki. Z ozirom na pričakovano skorajšnjo ureditev nove valute se bodo določili ti najmanjši zaslužki z nastopom nove valute. — 3.) Plače rokodelcem, strojnikom in tem enakih strok naj se v naprej tabelarično določijo in naj te plače rasejo po službenih letih. — 4.) Za rudarje, za druge delavce in delavke izven rokodelcev se naj upelje plačilni pravilnik po razredih tako, da rase plača po službenih letih v gotovih večletnih rokih. — 5.) Vprašanje nastavitve delavskih nadzornikov hoče narodna vlada proučiti. — 6.) Glede zahtev po osebnih spremembah v podjetjih, ki so privatna last, se zamore narodna vlada le pogajati z lastniki, samovoljno odredjevati takih sprememb nima pravice in tudi ne more nositi odgovornosti za motenje v obratih, ki bi v nekaterih slučajih lahko ogrozilo tudi življenje stotero delavcev. V nekaterih slučajih so se na posredovanje narodne vlade SHS že izvršile osebne izpremembe. V naprej pa narodna vlada odklanja persekucije krivic pod prejšnjim sistemom, ker bi ne prišli nikoli do miru in nemotene obratovanja, če bi hoteli sedaj kaznovati in popraviti vse krivice, ki so se dogodile pod prejšnjim sistemom. — 7.) Detajlna izvedba gornjega stališča in detajlna pogajanja se uvedejo takoj na podlagi od delavstva pismeno predloženih resolucij. — Ljubljana, 27. nov. 1918. — Poverjenik za javna dela in obrt: Ig. V. Remec.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Domače in tuje novice.

Časten jubilej. Dne 2. decembra je obhajal 60 letnico svojega življenja mil. gospod prelat Andrej Kalan, predsednik Katol. tiskov. društva, poverjenik poljedelstva v novi vladi itd. itd. v Ljubljani. Velezaslužnemu gospodu slavljencu iskreno čestitamo in srčno želimo, da bi še stal mnogo let v prvih vrstah v korist cerkvi in slovenskemu narodu v lepi Jugoslaviji. Vse slovensko ljudstvo mu je in bo od srca hvaležno.

Častnim občanom je imenoval občinski odbor v Beli cerkvi v svoji seji dne 24. novembra 1918 g. knezoškofa dr. Ant. Bon. Jegliča in dr. Ant. Korošca.

Imenovanje. Pri višjem dež. sodišču SHS v Ljubljani se začasno imenujejo: Za predsednika Ivan Kavčnik, dv. svetnik na vrhovnem in kasacijskem dvoru na Dunaju; za podpredsednika dr. Anton Rogina, svetnik višjega dežel. sodišča v Gradcu; za svetnika Fran Milčinski, višjesodni svetnik pri dež. sodišču v Ljubljani; dr. Anton Kremžar, prvi državni pravdnik v Novem mestu, z naslovom in značajem višjesodnega svetnika; za predsednika okrožnega sodišča v Novem mestu Josip Žmavec, deželnosodni svetnik v Novem mestu; za pisarniš. ravnatelja pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani Vladimir Henrik Abram, višji pisarniški predstojnik v Novem mestu.

Srbohrvatski tečaj. Za tečaj se je prijavilo blizu 100 udeležencev. Ker namerava g. ravnatelj Wester voditi pouk v srbohvrvaščini po najbolj praktični metodi, je treba za to primerne pomožne knjige, da bi mogli udeleženci takoj začeti s hrvatskim štivom. Doslej je le kakih pet izvodov priporočene Ilesičeve Hrvatske knjižnice v rokah priglasičenih udeležencev. Zato se je na nedeljskem sestanku sklenilo, naj se posamezni obrnejo do svojih znancev, članov Slov. Maticе, ki bi jim utegnili odstopiti omenjeno knjigo. Če tudi to ne bo imelo zaželjenega uspeha, se bode nabavila v Zagrebu kaka druga hrvatska knjiga v več izvodih. Ker poštna zveza s Hrvatsko kar nič ne posluje, bo treba stopiti osebno v stik s kako zagrebsko knjigarno. Ravn. Wester hoče o božiču to sam oskrbeti.

Na ženitnini g. sodnika Hočevarja so nabrali svatje 200 kron za novomeške reveže. Čast in posnemanja vredno!

Pred stoletnico Vodnikove smrti. Dne 8. januarja 1919 bo minulo 100 let, kar je umrl prvi slovenski pesnik Val. Vodnik. Ni bil tolik duševen velikan, kakor so Čop, Prešeren, Župančič in Krek, a je bil prvi Slovenec „Ilirske“ misli prvi pesnik, ki nam je začrtal metriko umetne poezije in zapel v duhu Jugoslovanstva prvi, prvič v naivno panegirični „oživljeni Iliriji“ pozdrav naši jugoslovanski državni misli. Bil pa je tudi prvi naš narodni mučenik, prva žrtev policijskega, cenzurnega zistema v Avstriji! Sveta naša dolžnost je, da zato proslavimo stoletnico njegove smrti kot sijajen in prvi jubilej v novi svobodi! Predlagam zato proslavitvene prireditve po vsej Sloveniji, na deželi in v mestih, v gledališčih in šolah. Predlagam založbo Vodnikovih razglednic in drobno poljudno zbirko njegovih najboljših spisov v prid narodnemu davku ali pa dobrodelnim namenom. „Ilirija“ je vstala in živi. Vodniku slava! Dr. Iv. Pregelj.

Poroka. Dne 28. nov. sta se poročila v Zatičini g. tehnik Fedor Fedorovič Jefimov, sin stavbenega podjetnika veletržca iz Brianskega v Orlovski guberniji pod Moskvijo in gdčna Angela Končina, hči znane veletržca in veleposestnika g. Ivana Končina, po domače Skrun, iz Gorenje vasi pri Zatičini. Poročil ju je mil. gosp. prošt dr. Seb. Elbert. Ženin je bil vjetnik. Naše božične praznike bosta še tukaj obhajala, vzhodne božične praznike pa že v

Briansku. Bog daj srečo kozaku in jugoslovanski kozakinji!

Smrt med duhovščino. V Beli cerkvi je umrl g. župnik Janez Klemen 3. dec. za jetiko v starosti 47 let. Pogreb je v petek ob 10. uri dopoldne R. I. P.

Umrl je 18. nov. na Drski pri Novem mestu kamnosek in posestnik gosp. Ivan Lukšič v starosti 46 let ter bil 20. nov. pokopan na šmihelskem pokopališču. Pokojni je bil izvrsten kamnoseški mojster. Ljudje ga bodo težko pogrešali posebno oni, ki so že imeli delj časa naročene grobne spomenike. Zapušča vdovo, pet sinov in štiri hčere. Bodí mu ohranjen blag spomin!

Umrl je v Škovcu pri Trebnjem posestnik Franc Pevec, star 67 let. Naj počiva v miru!

Umrl je v Žužemberku 27. novembra v 50. letu starosti občespoštovan posestnik in ravnatelj hranilnice g. Srečko Pehani. Blag mu spomin!

Umrla je 12. nov. v Rakovniku pri Št. Jerneju žena cerkvenika v Novem Lurdu in romarjem dobro znana Terezija Bukovec, stara 33 let. Svetila ji večna luč!

Smrtna kosa. Poročali smo v 47. številki Dol. Novic o smrti velikega rodoljuba in pisatelja Petra Miklavca - Podravski v Ribnici na Pohorju. Danes objavljamo drugo žalostno vest iz narodne rodbine blagopokojnega, da je sledila v smrt 19. nov. 1918 svojemu očetu njegova hči Mara Miklavca. Rajna je bila povsem vredna svojega očeta, kateri jo je vrlo vzgojil kot zavedno Slovenko in marljivo sodelovalko pri vseh narodnih prireditvah. Naj počiva vzorna Jugoslovanka v rajskem miru!

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu novembru 1918 je 333 strank vložilo 758.566 K 22 vin.; 212 strank vzdignilo 232.808 K 29 vin.; torej več vložilo 525.757 K 93 vin.; stanje vlog 7.568.065 kron 71 vin.; denarni promet 3.049.400 K 37 v.; vseh strank bilo je 740.

Narodno darilo. Ob priliki narodnega praznika ob rojstvu Jugoslavije je v rodoljubnem navdušenju naklonil narodni čitalnici v Novem mestu g. Mihael Mramor velikodušno darilo 100 kron. Pristrčna hvala!

Miklavžev darilo. Mesto udeležbe pri Miklavževem večeru v Narodnem domu je podaril g. notar Karol Pleiweiss 50 K novomeški čitalnici in 50 kron ženski podružnici Ciril in Metodove družbe. Čast zavednemu velikodušnemu darovatelju!

Prvo ljudsko predavanje v Novem mestu v nedeljo 1. dec. je bilo izvrstno obiskovano. Kakor pri vsaki prireditvi, je bila tudi sedaj dvorana Narodnega doma daleč premajhna za sprejem vsega došlega občinstva. Predaval je v lepi besedi gosp. ravnatelj Wester o srbohrvatskem narodu, med katerimi je živel tri vojna leta kot vojak. G. govornik nas je temeljito seznanil z našimi novimi sodržavljani. Nad eno uro trajajoče velezanimivo predavanje je občinstvo sprejelo z velikim navdušenjem in hvaležnim priznanjem. Prepričali smo se takoj pri prvem predavanju, kakšne dalekosežne vrednosti in obširnega narodnega pomena so takšne poučne prireditve za kulturni razvoj našega ljudstva. Koristne so pa tudi v gmotnem oziru dobrodelnim namenom. Seveda, pričakovali bi pri predavanjih več občinstva iz okolice.

Nemščina se odpravi iz ljudskih šol, tako je sklenila konferenca ljudsko-šolskih voditeljev našega okraja. Le na novomeški deški in dekliški šoli ostane, skrči se le število nemških učnih ur z osem na štiri. Res je sicer, da več jezikov človek zna, več je vreden, več velja; vendar smo za popolno odstranitev nemščine iz ljudskih šol, da ne bo delala ovir splošni prepotrebni vzgoji in izobrazbi naše mladine. Če se bo zahtevala nemščina za vstop v gimnazijo, se ne more odstraniti iz nobene ljudske šole, če se pa ne bo zahtevala, naj zgine tudi iz mestnih šol.

Pomanjkanje sladkorja. Vsled nastalih političnih razmer in omejitve želez-

niškega prometa so izostali dovozi ne samo sladkorja ampak tudi vseh drugih potrebščin. Zaraditega sladkorna zveza začasno ni bila v stanu preskrbeti dežele s sladkorjem. Narodna vlada se je obrnila do Narodnega vybora v Pragi s prošnjo, da čimpreje izposluje redno nadaljno dobavo sladkorja za slovensko ozemlje. Dotlej pa, da se uravna dovoz, kar se pričakuje v kratkem, je pač treba potrpljenja vsemu prebivalstvu, posebno še nestrpnim ženskam, ki mislijo, da imajo trgovci polna skladišča zveličavnega sladkorja — samo da ga nočejo prodati.

Vino 1 krona. Kakor so nam poročali na semnji dan trgovci iz Zagreba, prodajajo vinogradniki na Hrvaškem vino po 1 krono liter. V gostilnah se pa pije po 2 do 3 krone. Takšne cene bi tudi nas zadovoljile.

Srbski regent Aleksander o Sloven- cih, Hrvatih in Srbih. Zagreb, 22. novembra. Sotrudnik „Novosti“ se je pogovarjal z dr. Tresičem-Pavičićem, ko se je vrnil iz Belgrada. Na vprašanje, kaj je z našim brodom, je izjavil Tresič, da je naše. Italijani naj delajo kar hočejo, ententa jih bo že naučila spoštovati tujo last. Glede naše mornarice namerava objaviti vse v listih. — O srbskem kraljeviču Aleksandru je rekel, da je točno poučen o vseh naših vprašanjih in da pozna vodilne osebnosti. Dobro ve tudi za osebe, ki so tekom vojske veliko pretrpele in da jih zato ljubi. Na vprašanje, kaj misli o Hrvatih, je rekel prestolonaslednik Aleksander, da ljubi z enako ljubeznijo Hrvate kakor Srbe in Slovence. Nadalje je izjavil, da mu je „Narodno veče“ zelo simpatično in da hoče v novi državi varovati vse običaje in šege, svobodo vseh veroizpovedi in vseh narodnosti. Pod njegovo vlado bo ljudstvo zakonodajalec in vladar. Ljudstvo se bo vladalo v skupnem parlamentu in v avtonomnih zborih, on pa bo le vrhovni čuvar in predstavitelj države.

Črnogorski kralj Nikita odstavljen. Podgorica, 29. nov. ob 10. uri dopoldne. Velika narodna skupščina, ki se je dne 27. nov. sestala pod predsedstvom Save Cervića in tajništvom Vukotića je soglasno odstavila črnogorskega kralja Nikito in vso kraljevsko dinastijo Petrović-Njegoš ter proglasila popolno ujedinjenje Črne gore s kraljevino Srbijo pod kraljem Petrom.

Jožef Habsburški se je odpovedal vsem z njegovim vojaškim činom in njegovim stališčem združenim prejemkom in bo šel v pokoj.

Prvo delo v bratski Češki nove vlade je bilo, da se je izvedla ločitev cerkve od države. V armadi se je odpustilo vse vojaške duhovnike, v šolah se je odstranilo križe in se odpravila molitev pričetkom in koncem šolskega pouka. Tudi bo dobil zakonski predlog dr. Boučka v Narodnem svetu veliko večino, da se upeljejo civilne poroke in se dovoli, da se smejo katoliški ločenci zopet poročiti. — Upravni svet Narodnega vybora je stavil vladi tudi predlog, da se naj proglasi dan 6. julija (Janez Hus, verski odpadnik) za narodni praznik in odpravi naj se pa praznik češkega mučenika sv. Janeza Nepomuka 16. maja. — Koliko bodo neki koristile takšne odredbe novi državi na Češkem?

„Croatia“, zavarovalna zadruga v Zagrebu. Opozarjamo na današnji oglas v našem listu, tiče se ustanovitve glavnega zastopstva domačega zavarovalnega zavoda v našem mestu. „Croatia“ je vse-skozi domača zavarovalnica, ustanovljena leta 1884. od bratske mestne občine Zagreba. Z ustanovitvijo glavnega zastopstva za Kranjsko, Štajersko in Koroško v Ljubljani razširja „Croatia“ svoje delovanje na slovenskem ozemlju in postaja s tem prava jugoslovanska zavarovalnica. Upati je, da bodo vsi stanovi slovenskega naroda z največjo simpatijo vsestransko podpirali ta naš zavod in mu dajali prednost pred tujimi zavarovalnimi društvi.

Dr. Korošec v domovini.

Dr. Korošec in dr. Žerjav sta dospela v torek 2. decembra proti šesti uri popoldne v Ljubljano in sta poročala osebno v seji Narodne vlade o posvetovanjih z zastopniki Jugoslovanskega odbora, s srbskim ministrskim predsednikom Pašičem in srbsko opozicijo v Ženevi in zastopniki entente v Parizu. Glede ustanovitve enotne države SHS. se je ugotovilo soglasno naziranje vseh činiteljev, da je treba čimpreje organizirati enotno državo celokupnega naroda SHS, zato da nastopamo proti inozemstvu popolnoma edini. Dr. Korošec je poročal obširno o korakih, ki so se storili glede preganjanja naših rojakov v zasedenem ozemlju. Podal je splošno sliko o mišljenju, ki vlada med ententnimi državniki o problemu naše severne in zapadne meje. Naš položaj glede severne meje je kar najugodnejši in je popolna izpolnitev naših narodnih zahtev zagotovljena. Glede zapadne meje stvar še ni rešena in je potrebno, da nastopi cel naš narod z vsem primernim poudarkom in z vsemi sredstvi za rešitev tega vprašanja v smislu visokih idej Wilsonovih. Če bo naš narod trdno vzdržal in če bo vsakdo pripravljen na vse žrtve, mora uspeti naše pravično stališče, da se nam reši celo naše narodno ozemlje.

Dr. Korošec v Zagrebu. Dne 3. dec. ob 8. uri zjutraj se je odpeljal dr. Korošec z dr. Žerjavom v Zagreb. Na vseh postajah, koder je vlak vozil, je pripravilo ljudstvo svojemu voditelju slavnostni sprejem: v Trbovljah, na Zidanem mostu, v Vidmu, Brežicah, Zaprešičih. Potovanje je bilo nad vse svečano. Zlasti sprejem v Zagrebu je bil nad vse sijajen ter so se ga udeležile velikanske množice naroda. Ob 10. uri zvečer se je odpeljal dr. Korošec s posebnim vlakom v Belgrad.

Pratika za december.

December je bil po starem rimskem koledarju kot deseti mesec ali kot zadnji mesec leta. Rimsko leto je bilo namreč razdeljeno samo v deset mesecev.

December ima 31 dni in bo po Knauerjevi pratiki bolj suh in mrzel mesec. — Solnce stopi 22. v znamenje kozla, začetek zime. Najkrajši dan in najdaljša noč. Dan se skrči do dne 22. za 20 minut in zopet zraste do konca mesca za 5 minut. — Ljudske prerokbe: Če je na sveti večer (24.) jasno in svetlo, je rada prihodnje leto dobra letina. Če je o Božiču gorko, je rado o Veliki noči mrzlo. Če je na Sveti dan vetrovno, bo drugo leto veliko sadja. Če so nedolžni otroci (27.) oblačni, ne bodo drugo leto kruha lačni. — Dež in veter pred Božičem koplje jamo rad mrličem. Če se grudna bliska in grmi, drugo leto veter rad buči. Če je v mescu decembru suh veter, je po navadi tudi suha spomlad in suša po leti. Če gruden svojega snega ne odpravi, še januar veliko novega napravi.

Raznotero.

Vse odstavljene vladarje na en otok. V nekaterih nemških listih se glede bodoče usode premnogih odstavljenih vladarjev in njih svojcev nasvetuje sledeče: Mnogobrojni odstavljeni vladarji in njih svojeci in teh je na stotine, so sedaj brez vsakega posla in dela. Ker so bili dosedaj vajeni neomejeno vladati nad drugimi, se bodo v novi položaj le prav težko uživeli ter bodo stalna nevarnost novim vladam, kajti imeli bodo prostega časa več kakor v izobilju. Umestno bi torej bilo, da bi se vse te odstavljene kronane glave in njih svojee poslalo na kak otok, kjer bi lahko mirno živeli, si iz svoje sredine izvolili morebiti še celo kakega „cesarja“, se ra-

dovali in obhajali med sabo ženitnine, a glavno bi bilo doseženo, odstranjena bi bila vsaka nevarnost za nove demokratične države.

280 ministrov v Avstro-Ogrski. Od leta 1848, odkar ima Avstro-Ogrska ustavo, torej v 53. letih, je imela Avstro-Ogrska zavssem 280 ministrov. A vsi ti ministri niso bili v stanu ozdraviti države, ki je začela hirati prav v onem letu, ko je dobila tako pomanjkljivo ustavo in ki je bila več ali manj samo na papirju.

Kako je stradal cesar Viljem med vojno. Član borolinske delavsko-vojaške vlade Vilj. Carle, si je ogledal cesarski grad, kjer je stanoval cesar Viljem do svojega odstopa. Našel je tu velikanske privatne zaloge vsakovrstnih živil, cele kupe vsakovrstnega mesa in drobovine na ledu, razne omake v velikih škrinjah, velikansko množino fine, snežnebele moke, na tisoče jajc, polne sode masti, kave, čokolade, vkuhane zelenjadi, različnih konserv v nepreglednih vrstah, na stotine stožcev sladkorja, droške, svežega in suhega sadja. Vrednost le-teh zalog je znašala več stotisoč mark. Ob teh zalogah je bilo pač lahko, brumno klicati: Durchhalten! Vzdržimo do konca! — O tem dejstvu se je čitalo v več listih.

Wilson dosegel vse svoje cilje. Wilson pravi, da je Amerika dosegla vse svoje cilje, zaradi katerih je šla v svetovno vojno. Naloga Amerike je sedaj, da pomaga Evropi v obilni meri z živili.

30 milijonov človeških žrtev. Iz Dunaja se poroča, da je po zanesljivih cenitvah zahtevala sedanja svetovna vojna 30 milijonov človeških žrtev, kajti ob svoje življenje je prišlo v tej svetovni vojni okrog 30 milijonov oseb, število ranjenecv je pa trikrat večje.

Stroški svetovne vojne. Finančni svet Združenih držav Severne Amerike je izračunal, da znašajo celokupni stroški vseh vojujočih se držav v tej svetovni vojni okrog 200 milijard dolarjev (1 dolar je 24 K). Od te svote je pokritih z vojnimi posojili okrog 150 milijard dolarjev.

Izgube bivše avstrijske vojske znašajo na podlagi statističnih podatkov okoli 4 milijone mož mrtvih, ranjenih in ujetih. Te izgube so preračunjene do ponesrečene ofenzive ob Piavi; takratne velikanske izgube tedaj niso vštete. Tudi niso vštete izgube ob zadnji laški ofenzivi koncem oktobra. Število mrtvih znaša 800.000 duš; toliko slučajev je dokazanih; v resnici pa je to število mnogo višje. Računa se, da je padel ali bil ranjen, oziroma ujet vsak tretji mož. (Čudno, pa smo vedno zmagovali po „zanesljivih“ poročilih korespondenčnega urada! Obhajali smo zahvalne službe božje, ki so pa bile bolj maše zadušnice za padle hrabre vojake.) Od 310 aktivnih generalov jih je padlo 8; od 2308 štabnih častnikov jih je padlo 359; od 20.810 aktivnih častnikov jih je padlo 3988 in rezervnih častnikov je padlo 8879. — Prežalostna zgodovina!

Kurent. Izšla je 7. številka s sledečo vsebino: Rado Murnik: Don Juan de la Barca. — Manica: „Deutschland über Alles“. — Ant. C-A: Esperanto. — Nekrasov: ? — Bahun: Vinska. — Ferdo Plemič: O čudoviti skrinjici. — Ivan Albrecht: Svatje. — Med slikarji. — Nasprotje. — Blaznik. — Iskra. — Kako bi bilo prišlo, če bi se ne bilo preokrenilo. — Nekje... — Zelo zmešane novice. — Sajasti Don Juan. — V dobi nadomestkov. — Vprašanja in odgovori. — Slike: Maksim Gaspari: Zadnja ofenziva. — Henrik Smrekar: Obupni klici. — Maksim Gaspari: Roke proč od naše svete zemlje! — France Podrekar: Vojni dobičkar. — ?: Goreč Jugoslovan. — Henrik Smrekar: Prosto-voljna dražba fantov v svrhu ženitve. — Henrik Smrekar: Bismarkov duh. — Čitatelje in prijatelje Kurenta zlasti opozarjamo na sliko na zadnji strani, ki je zelo aktualna.

CROATIA - zavarovalna - zadruga v Zagrebu

usoja si tem potom naznaniti, da ustanovi s 1. decembrom t.l. svoje

GLAVNO ZASTOPSTVO

za Kranjsko, Štajersko in Koroško s sedežem v Ljubljani, Stari trg 11, ter da je vodstvo tega zastopstva poverila gospodu

Stanko Jesenko

trgovec z mešanim blagom na debelo v Ljubljani.

Priporočnje g. Stanko Jesenko kot našega glavnega zastopnika vsestranski pozornosti in podpori, beležimo velespoštovanjem

CROATIA, zavarovalna družba v Zagrebu.

Z ozirom na poleg stoječo objavo, čast mi je javiti slavnemu občinstvu, da sem prevzel

GLAVNO ZASTOPSTVO

našega jugoslovanskega zavarovalnega zavoda

CROATIA zavarovalna - zadruga

ustanovljena leta 1884 v Zagrebu, ter prosim, da mi ono zaupanje, katero mi je doslej izkazovalo, blagovoli ohraniti tudi v nadalje.

Velespoštovanjem

Stanko Jesenko - Ljubljana, Stari trg 11.

Na pomoč! Težak boj bijemo Slovenci za svoj obstanek. Nad četrtsotletja že deluje za obrambo svojega jezika in svoje dedne grude „Družba sv. Cirila in Metoda“. Težko je bilo njeno delo pred vojno, trnjeva je njena pot med vojno. Obmejni kraji hočejo slovenskih šol. Silno hitro narašča število slovenske dece, zlasti v Trstu. Velike skrbi ima „Družba sv. Cirila in Metoda“, kako spraviti vso to našo ljubljeno deco pod krov, s čim plačati učitelje. Samo v Trstu je treba vzdrževati 54 razredov, ne všteti otroške vrtce. Cene vsakdanjim potrebam so postale bajne. Kako naj živi učiteljstvo ob plačah mirnih časov! Globoko je poseglo vodstvo v svoje denarne prihranke, da je tolažilo glad delujočih kulturnih delavcev. Družba je porabila vse fonde iz prejšnjih let, rabila pa bode vsled regulacije plač letno najmanj 300.000 kron. Sedaj je zmanjkalo! Kaj bo, če ne priskoči ves narod na pomoč! V uri težav in skrbi kliče „Družba sv. Cirila in Metoda“ vsemu narodu, vsakemu rodoljubi: **Na pomoč!** Veliko je število onih, ki so v vojni pridobili velika imetja. Vi vsi, ki imate premoženje in vas ne tare pomanjkanje, ki čutite narodno, spomnite se na trpeče kulturne delavce „Družbe sv. Cirila in Metoda“ — na svoje narodne učitelje, da jim s svojo radodarnostjo odpomorete iz glada in bede. Nihče ne more reči, da ni to sveta dolžnost vsega naroda, kakor vsakega poedinca. Polna zaupanja se obrača „Družba sv. Cirila in Metoda“ do Vas, ne zapustite je ob uri potrebe ter ji priskočite s svojim rodoljubnim darom na pomoč. — Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani, meseca vinočoka 1918. Andr. Senekovič l.r., prvomestnik. Dr. Jos. Klepec l.r., tajnik.

Franjo Neubauer:

V jesenskem solncu.

Potoček ves leskeče mi,
vodica vsa trepeče mi,
od solnčka je predramljena,
od sreče je omamljena.

Še jaz sem ves od tebe vžgan,
prekrasni ti jesenski dan!
Poljubljaj, rajaš in igraš,
od sreče kaj bi, sam ne znaš.

Oj bistri vir, oj žar nebes,
šepet dreves in šum koles
in ti otrok mladostno živ,
sladak, mehak in ljubeznjiv!

Kakó me vabi tvoj smehljaj
in tvojega pogleda slaj!
Krasan je še jesenski čas,
ko zrem v pomladni ti obraz.

Ti dan, sijajen in ognjen
še mojo si ogrel jesen,
da vsa je zakipela kri,
srce pa spet živi, živi!

Razvedrilo.

Čudna luč. Andrej: „Ali si ti že videl, kakšno razsvetlavo imajo v mestu?“ — Marko: „Da, da! To je električna luč, najlepša luč na svetu!“ — Andrej: „Ne morem verjeti, kajti naši hlevi so boljše razsvetljeni z leščerbo, kakor pa mestne hiše z elektriko!“ — Marko: „Ne razumem, kako misliš! Ko sem šel zadnjič od ponočnega vlaka, ki je pa došel se-le ob 1. uri v noči, skozi mesto, je še tako krasno svetila električna luč raz mestne hiše, da bi lahko videl šivanko na cesti.“ — Andrej: „Mogoče! Pojdi pa enkrat zvečer v mesto ob navadnem času, ko rahijo meščani najbolj luč, pa boš se prepričal, da imam jaz prav!“ — Marko: „Potem je pa to zares prečudna luč, če sveti po polnoči, pred polnočjo pa dremlje!“

Največja nezaupnost. Noben človek enemu družemu tako malo zaupa, kakor jud judu. Kadar se ločita, si sežeta v roko in potem vsak svoje prste prešteje, če mu katerega ne manjka.

Nič posebnega. Bogataš, ko pride domov: „Ali ni bilo nič posebnega, odkar me ni bilo doma?“ — Oskrbnik: „Posebnega nič — le blagajničar je danes zjutraj pobegnul ter odnesel sto in petdeset tisoč kron in vaš sin se je ubil. Družega ni bilo nič.“

Pred sodiščem. Sodnik: „Vi trdite, da ste to storili v neumnosti; tega vam ne verjamem!“ — Zatoženeec: „Zakaj pa ne? Ali menite, da bi se bil jaz dal ujeti, če bi ne bil neumen!“

Domača zastopnost. „Kako lepo se pri sosedovih zastopijo: on celi dan molči in ona na to nič ne reče!“

Dober odgovor. Graščak, ki ima šnopsarijo, se izprehaja z gospodom župnikom ter pokaže kmeta, ki je popolnoma pijan ležal v blatu, rekoč: „Gospod župnik, ovčica izmed vaše črede!“ — „Res, pa se je v vašem koritu napila“ — odgovori župnik.

V šoli. Učitelj: „Človek ima dve roki, čemu Jožek?“ — Jožek: „Eno ima za dajati, drugo pa za jemati.“

Učenec

poštenih starišev, kateri bi imel veselje do plesarskega obrta (maler), se sprejme v poduk. Kje, pove uprava Dol. Novic.

Advokat in kazenski zagovornik

Dr. Albin Smolè

uljudno naznanja, da zopet osebno vodi svojo pisarno, ki se nahaja v LJUBLJANI, Dunajska cesta št. 20, nasproti gostilne pri „Figovcu“.

Janez Pehani in Frančiška Butalič naznanjata potrjim srcem v svojem in sorodnikov imenu vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da je nju nepozabljivi brat in stric, gospod

FELIKS PEHANI

posestnik in ravnatelj hranilnice

danes dne 27. novembra ob tričetrt na 8. uro zjutraj, prejemši sv. zakramente za umirajoče, v 50. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek dne 29. novembra ob 9. uri zjutraj iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Svete maše za dušo rajnika se bodo brale v več cerkvah.

Dragi pokojnik se priporoča v blag spomin in molitev.

Žužemberk, dne 27. novembra 1918.

Zahvala.

Srečno se zahvaljujemo vsem sorodnikom prijateljem in znancem za izkazano sočutje povodom boleznin in smrti našega predobrega

FELIKSA PEHANI

Posebno se zahvaljujemo gg. zdravnikom dr. B. Küsslju, dr. K. Konvalinki, sorodnikom in znancem za vso požrtvalnost za časa boleznin, kakor tudi gg. pevcem za ganljivo petje pri pogrebu in vsem, ki so spremili blagega pokojnika na njegovi zadnji poti.

Ohranite ga vsi, ki ste poznali to blago dušo, v lepem spominu.

Žužemberk, 30. novembra 1918.

Žalujoči ostali.

Listnica uredništva:

?? — Ker imamo oceno prireditve dramatične slike „Mati“ na novomeškem čitalničnem odru pripravljeno že od zadnje številke in ker niste spisa podpisali s svojim popolnim imenom, ne moremo objaviti Vaše kritike, ki pa sicer povsem soglaša z našo. Priporočujemo se Vam ob drugi priliki.

Moška in ženska oblačila

perilo in čevlji na prodaj. — Kandija, št. 25, (Ostermanova hiša).

Odvetnik -

Dr. Juro Adlešič

uljudno naznanja, da se je vrnil iz vojaške službe in osebno prevzel vodstvo svoje pisarne - - - -
v Ljubljani, Sodna ulica 6/II.

Različne

bonbone in slaščice

- za Miklavža in Božič

priporoča

HERMINA HROVAT

: Novo mesto, glavni trg :
v g. Bergmann-ovi hiši

ŽENSKÉ LASE

zmešane in rezane, kupujem po najvišji dnevni ceni.

Izdelaovalnica kit:

I. SVETEC - Novo mesto - glavni trg nasproti rotovžu.

Zahvala.

Podpisani izrekajo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem svojo najpriskrbnejšo zahvalo za dokaze milega sožalja, katero so povodom boleznin in smrti gospe

Frančiške Teropšič roj. Zagorc

umrle dne 19. novembra v 41. letu svoje starosti, izražali.

Posebno se zahvaljujejo za požrtvalno skrb in postrežbo drage rajnce za časa boleznin sorodnikom in prijateljem, prečastiti duhovščini ter vsem tistim, ki so rajno spremili k večnemu počitku.

Novo mesto, 3. dec. 1918.

Žalujoči ostali.

BRATJE SCHÖN

Dunaj I., Fischerstiege Nr. 8
priporoča svojo bogato zalogo

: galanterijskega : nürnbergškega blaga

in drobnarije na debelo trgovcem.
Zastopnik: Josip KLEINDIENST, Rudolfovo.

Več dobro ohranjenih moških oblek se po nižjih cenah odda. — Naslov pove upravištvo Dol. Novic.

Odda se stanovanje

z eno sobo, oziroma dveh sob in kuhinjo, mirni stranki - v Kandiji št. 81.

Zamenja se izredno lep junček

montafonske pasme, za lepo telico dobrega, mlečnega plemena. — Vpraša se v Gotni vasi, št. 1., p. Novo mesto.